

Система дистанційного обслуговування «Клієнт Казначейства – Казначейство»

Сучасний стан розвитку телекомунікаційних систем та інформаційних технологій, наявність необхідної нормативно-правової бази щодо використання електронного цифрового підпису (далі — ЕЦП) створили всі передумови для запровадження повноцінного, юридично значимого електронного документообігу в органах державної влади.

За останні декілька років Державна казначейська служба України провела низку заходів із вдосконалення (модернізації) програмного забезпечення та автоматизованих систем, які використовують органи Державної казначейської служби України. Зокрема побудовано захищений вузол інтернет-доступу (ЗВІД), АЦСК ДКСУ, створено єдину платформу системи обслуговування бюджетів АС «Є-Казна» тощо.

Задля спрощення та оптимізації взаємодії розпорядників та одержувачів бюджетних коштів у процесі казначейського обслуговування Державна казначейська служба України прийняла рішення про запровадження електронної форми обслуговування клієнтів з використанням надійних засобів електронного цифрового підпису та сучасних інтернет-технологій. Створено **програмно-технічний комплекс** (далі — ПТК) **«Клієнт Казначейства - Казначейство»**, який за своєю суттю призначений для надання зовнішнім клієнтам Державної казначейської служби України (розпорядникам та одержувачам бюджетних коштів) віддаленого доступу за допомогою мережі Інтернет до інформаційних ресурсів Державної казначейської служби України (далі — ДКСУ) задля автоматизації процесу виконання бюджетів усіх рівнів, що забезпечить оптимізацію витрат на обслуговування, зменшення потоку вхідних та вихідних паперових документів, прискорення оброблення інформації, скорочення часу на казначейське обслуговування та зменшення кількості помилок тощо.

Систему дистанційного обслуговування (далі — СДО) через ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство» введено в експлуатацію наказом Державної казначейської служби України № 212 від 26.12.2013. Вона має позитивний експертний висновок на комплексну систему захисту інформації.

Система забезпечує онлайн-верифікацію сертифікатів підписувачів електронних документів та принцип безперервності підпису електронних документів при транспортуванні від клієнта до Казначейства.

Таким чином, **електронний платіжний документ**, який потрапляє в базу АС «Є-Казна»*, **отриманий через систему дистанційного обслуговування** безпосередньо від клієнта, **є легітимним оригіналом документа** в розумінні Закону України від 22.05.2003 № 851 «Про електронні документи та електронний документообіг» **і не потребує паперового підтвердження.**

Система віддаленого доступу клієнтів Казначейства України через програмно-технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство» пришвидшує проходження платежів, спрощує обслуговування розпорядників бюджетних коштів; клієнти мають можливість в режимі реального часу відстежувати стан рахунків, відкритих у територіальних органах Казначейства.

Казначейство постійно проводить роботу з удосконалення та розвитку системи задля розширення переліку функцій казначейського обслуговування з можливістю електронного подання всього спектра документів до органів Казначейства.

Етапи впровадження ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство»

Перший етап — упровадження системи в частині формування та передачі до органів Державної казначейської служби України платіжних документів з використанням електронно-цифрового підпису. Формування та отримання клієнтами Державної казначейської служби України електронних виписок з рахунків.

Протягом 2013–2014 років повністю завершено роботи, передбачені першим етапом розгортання ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство», тривають заходи щодо пілотування в режимі дослідно-промислової експлуатації на базі клієнтів Державної казначейської служби України.

Другий етап — упровадження системи в частині обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів.

Функції системи з обслуговування розпорядників бюджетних коштів усіх рівнів:

отримання та передавання документів щодо планових показників (витяги з розпису державного бюджету, розподіли показників зведених кошторисів та планів асигнувань і реєстри змін до них, помісячні розподіли міжбюджетних трансфертів за кодами бюджетів за відповідними місцевими бюджетами, кошториси та плани асигнувань тощо);

створення та підписання меморіальних документів;

завантаження інформації щодо бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань;

отримання та передавання розподілів відкритих асигнувань;

створення, підписання та виконання платіжних документів;
інформування розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів щодо руху коштів на

відповідних рахунках;

накладання та перевірка ЕЦП (з використанням системи криптографічного захисту інформації);

формування та надсилання повідомлень розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів про стан виконання ініційованих ними процесів.

Наразі функціональні можливості ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство» включають:

доступ розпорядників та одержувачів бюджетних коштів до своїх рахунків в онлайн-режимі;

формування та передавання до органів Державної казначейської служби України платіжних документів з використанням електронно-цифрового підпису;

формування та отримання клієнтами Державної казначейської служби України електронних виписок різних форматів з рахунків;

отримання та передавання документів щодо планових показників (витяги з розпису державного бюджету, розподіли показників зведених кошторисів та планів асигнувань і реєстри змін до них, помісячні розподіли міжбюджетних трансфертів за кодами бюджетів за відповідними місцевими бюджетами, кошториси та плани асигнувань тощо);

завантаження інформації щодо бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань;

отримання та передавання розподілів відкритих асигнувань та розпоряджень на виділення асигнувань;

створення, підписання та виконання платіжних документів;

інформування розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів щодо руху коштів на відповідних рахунках;

накладання та перевірку електронно-цифрового підпису (з використанням системи криптографічного захисту інформації);

формування та надсилання повідомлень розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів про стан виконання ініційованих ними процесів.

Виключення потоку паперових документів, окрім прямої економії коштів та часу, надає ще одну перевагу. Підтверджувальні документи (бюджетні зобов'язання та бюджетні фінансові зобов'язання тощо), які супроводжують платіжні документи, достатньо буде передати до органу ДКСУ лише один раз. Електронна копія такого документа буде збережена в базі даних, тому подальше використання цього документа для підтвердження наступного платежу (що буває, наприклад, при виконанні окремих етапів довгострокових угод) відбуватиметься лише завдяки посиланню на збережену копію.

Оскільки всі електронні документи (електронні копії паперових документів) підписують ЕЦП, то інформація, що знаходяться в базі даних, є повним, достовірним та цілком легітимним відбитком оригінального документа.

Завдяки такому рішенню зменшується навантаження на канали передачі даних між органами ДКСУ та розпорядниками державних коштів, спрощується процес обслуговування видаткової частини бюджетів усіх рівнів та зменшується ризик внесення помилок. При цьому розпорядники та одержувачі бюджетних коштів отримують можливість у режимі реального часу відстежувати стан рахунків, відкритих у територіальних органах Державної казначейської служби України, проходження платежів, отримання виписок з рахунків тощо.

Переваги для клієнтів у витратах на систему дистанційного обслуговування клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство» порівняно з іншими онлайн-системами:

Державна казначейська служба України надає послуги генерації ключів електронного цифрового підпису **безкоштовно**;

використання клієнтами системи дистанційного обслуговування клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство» не потребує абонплати, тобто є **безкоштовним**;

первинне підключення клієнтів до системи дистанційного обслуговування клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство» **безкоштовне**;
підтримка клієнтів щодо використання системи дистанційного обслуговування

клієнтів через ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство» **безкоштовна**.

Витрати на носії ключової інформації (далі — НКІ) є разовими, їх здійснюють за кошти клієнтів.

Вимоги щодо використання захищених носіїв ключової інформації (НКІ) визначено Комплексною системою захисту інформації (КСЗІ) на систему дистанційного обслуговування.

Оптимізувати витрати на придбання засобів криптозахисту можна, якщо підписання електронних документів в організації відбувається на одному комп'ютері. Окупність придбаних НКІ, навіть за умови невеликих кошторисних призначень бюджетних установ, становить шість місяців (у зв'язку з економією витрат на відрядження, папір, витратні матеріали тощо).

Станом на 31.03.2017 з клієнтами укладено 11 925 договорів на дистанційне розрахункове обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство», і з кожним днем кількість таких клієнтів невпинно зростає.

Узагальнена порівняльна таблиця систем обслуговування

Без використання ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство»	З використанням ПТК «Клієнт Казначейства - Казначейство»
Використання паперу та витратних матеріалів для підготовки пакета документів до органу Казначейства	Використання паперу та витратних матеріалів відсутнє, оскільки документи готують в електронному вигляді
Підготовка транспортних файлів на змінних носіях (дискети, флешки). Ризик вірусного зараження ІТС ДКСУ	Транспортні файли відсутні, таким чином зараження вірусами через змінні електронні носії клієнтів Казначейства неможливе
Витрати коштів (проїзд) та робочого часу на доставку пакета документів	Документи передають через мережу Інтернет без зміни місцезнаходження клієнта
Прямий безпосередній контакт з обслуговуючим казначеєм. Виникнення корупційних ризиків	Контакт відсутній
Можливість помилок при підготовці документів	Документи проходять автоматизований технічний контроль
Відсутня можливість доступу до рахунка протягом робочого дня (стан залишку на рахунку та статуси документів)	Стан рахунка доступний у режимі реального часу

Необхідність ручного набору документів або імпорту в систему АС «Є-Казна»	Документи автоматично відображаються в системі АС «Є-Казна» у відповідному меню обслуговуючого казначея
Витрачання робочого часу та витратних матеріалів для підготовки виписки клієнтові	Виписка формується автоматично в електронному вигляді

Як клієнтові підключитись до системи дистанційного обслуговування:

виявити бажання та ознайомитись на сайті ДКСУ з рубрикою «Електронні сервіси»;

придбати захищені носії ключової інформації;

укласти з відповідним органом Казначейства договір на обслуговування через СДО, отримати безкоштовно ключі ЕЦП та інсталяційний пакет;

розпочати роботу в СДО.

На офіційному веб-сайті Державної казначейської служби України, який знаходиться за адресою в мережі Інтернет: www.treasury.gov.ua у рубриці «Електронні сервіси», можливо:

завантажити договір про дистанційне розрахункове обслуговування з використанням програмно-технічного комплексу «Клієнт Казначейства – Казначейство»;

отримати контактні дані для отримання консультацій щодо підключення та експлуатації дистанційного обслуговування клієнтів через програмно-технічний комплекс «Клієнт Казначейства – Казначейство»;

отримати контактні дані для отримання консультацій щодо процедури отримання послуг електронного цифрового підпису в межах упровадження системи дистанційного обслуговування клієнтів;

ознайомитись із керівництвом користувача щодо роботи із системою ПТК «Клієнт

Казначейства – Казначейство».

Нормативне регулювання використання ПТК «Клієнт Казначейства – Казначейство»

Витяг з Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 23.08.2012 № 938

У процесі казначейського обслуговування місцевих бюджетів може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Державної казначейської служби України (п.п. 2.6)

Витяг з Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 № 1407

У процесі казначейського обслуговування державного бюджету за видатками, операціями з надання кредитів за рахунок коштів державного бюджету та з погашення державного боргу може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Державної казначейської служби України (п.п. 1.3)

Витяг з Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 № 309

У процесі реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників і одержувачів коштів державного та місцевих бюджетів, які перебувають на казначейському обслуговуванні, відповідно до законодавства може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Державної казначейської служби України (п.п. 1.2)

Витяг з Порядку казначейського обслуговування небюджетних рахунків клієнтів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 21.07.2014 № 770

У процесі казначейського обслуговування небюджетних рахунків клієнтів може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Казначейства (п. 4)

**Витяг з Порядку казначейського обслуговування операцій,
пов'язаних з використанням
коштів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування,
затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 523**

У процесі казначейського обслуговування операцій, пов'язаних з використанням коштів фондів, може застосовуватися система дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства – Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Казначейства (п. 4)

**Витяг з Порядку казначейського обслуговування операцій,
пов'язаних з використанням коштів Фонду соціального страхування від
нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України,
затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.12.2013 № 1110
та постановою правління Фонду соціального страхування від нещасних
випадків на виробництві та професійних захворювань України від 18.12.2013
№ 14**

У процесі казначейського обслуговування операцій, пов'язаних з дистанційного обслуговування «Клієнт казначейства Казначейство» з використанням засобів криптографічного захисту інформації Державної казначейської служби України (п.4)

*Автоматизовану систему «Є-Казна» введено в промислову експлуатацію 2014 року для забезпечення впровадження єдиної платформи системи обслуговування бюджетних коштів в органах Казначейства. Її створено в результаті модернізації колишньої системи АС «Казна-Доходи» та системи віддаленого доступу ВЕБ ПТК «Клієнт-Банк/Клієнт-

Казначейство».

Редакція журналу «Радник в сфері державних закупівель» висловлює щиру вдячність за допомогу при підготовці матеріалу для даної статті Фурсовичу Віктору Григоровичу — заступнику начальника Головного управління Державної казначейської служби України у Київській області.